

ΝΗΣΑΚΙ ΑΛΑΤΑΣ

ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

ΦΩΤ. ΗΛΑΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΚΗΣ

**ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ:
ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ**

έρεις από θάλασσα; με
ρωτάει με ελαφριά δόση
αμφιβολίας η κυρά-
Μένια.

Είναι αρκετά δικαιολογημένη η ερώτησή της. Με τα γυαλιά ηλίου και τον φωτογραφικό μου σάκο, μοιάζω περισσότερο με Γιαπωνέζο ή Αμερικανό τουρίστα.

- *E, έχω μπει καναδύν φορές κυρα-Μένια, της απαντάω.*

- *Σε ρωτάω από ενδιαφέρον, για να μην
έχουμε κανένα ατύχημα.*

Μικροκαμψένη, με κινήσεις ήρεμες που αποτελούν εμπειρία και σιγουρία, η καλή μου κατετάνισυ πηδάει ανάλαφρα στη βάρκα, ταχτοποιεί τα πράγματα για να μου κάνει χώρο, ανοίγει λίγο το γκάζι στην παλιά 25άρα MARINER και τραβάει το σχοινί με όση δύναμη διαθέτει. Στην πρώτη προσπάθεια η μηχανή δεν αντιδρά ούτε και στη δεύτερη. Κάτι μου θυμίζει από το παρελθόν αυτή η συμπεριφορά της MARINER. Είμαι έτοιμος να προσφερθώ να την βοηθήσω αλλά την τελευταία στιγμή συγκρατιέμαι. Δεν είναι σωστό να προσβάλλεις τον κυβερνήτη, είναι προτιμότερο να τον αφήνεις να βρει αυτός τη λύση. Στην τρίτη προσπάθεια - όπως αναμενόταν - βρυχάται η μηχανή και ζωντανεύει. Ετοιμάζομαι να πηδήξω μα η κυρά-Μένια με σταματάει.

- *Όχι ακόμα, θα σου πω εγώ πότε θα πηδήξεις.*

Υπακούω χωρίς αντίρρηση. Κάποια στιγμή η βάρκα ακουμπάει στην τοιμεντένια προκυμαία και παίρνω την άδεια να μπω. Ξεκινάμε από το Camping της Μηλίνας με πλώρη για τις ανατολικές ακτές του Αλατά, μόλις 300 μέτρα απέναντι μας. Η βάρκα πλέει αργά, βαρυφορτωμένη με

Αεροφωτογραφία της νήσου Αλατάς που απεικονίζει σε πρώτο πλάνο το Βόρειο τμήμα του νησιού με το ακρωτήριο “Καπρί”. φωτ. Ήλιας ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗΣ

δύο τεράστια πλαυτικά βαρέλια, γεμάτα με νερό.

- Θα ποτίσεις κανένα μπαξεδάκι με τούτο το νερό;

- Όχι, θα ποτίσω τα ξωάκια μου, θάχουν διψάσει τόσες μέρες.

Χρόνια τώρα η κυρά-Μένια Κουτσαφτή μοιράζει τη ζωή της ανάμεσα στο camping της Μηλίνας και στο νησί του Αλατά. Για ένα μάλιστα διάστημα το νοίκιαζε από την Κοινότητα Τρικέρων. Καθώς πλησιάζουμε όλη η ανατολική ακτή είναι απόκομηνη, με ελάχιστα σημεία προσέγγισης ανάμεσα στα βράχια. Παίρνουμε κατεύθυνση προς τα νότια, σταδιακά ημερεύοντας οι ακτές, οι πλαγιές με τα ελαιόδεντρα χαμηλώνουν και καταλήγουν σε έναν ήρεμο ορμίσκο. Πλησιάζουμε τον μικρό τυμεντένιο μόλο, ενώ μερικές δεκάδες μέτρα πιο πάνω, ξεχωρίζει ανάμεσα

σε αιωνόβια ελαιόδεντρα ο όγκος του μοναστηριού των Αγίων Σαράντα.

Καθώς προσεγγίζουμε στον μόλο, κατσίκες, κότες, γαλοπούλες κι ένας σκυλάκος, τρέχουν να μας προϋπαντίσουν.

- Όσες βάρκες κι αν περάσουν δεν κάνουν έτοι, μόλις ακούσουν αυτή τη μηχανή καταλαβαίνουν, λέει με χαρά η κυρά-Μένια.

Ταΐζει πρώτα τα ξωάκια της και μετά βάζει σε λειτουργία μια πετρελαιομηχανή, που μεταφέρει με χοντρό λάστιχο το νερό από τα βαρέλια της βάρκας σε αντίστοιχα βαρέλια στη στεριά.

- Όλα εδώ είναι αυτοματοποιημένα, μου λέει γελώντας.

Ανηφοριζόμεις για λίγο ανάμεσα σε μεγάλα ελαιόδεντρα και σε δύο λεπτά βρισκόμαστε μπροστά στο μοναστήρι. Ο περίβολος είναι φηλός, πετρόχτιστος και ογκώδης. Ανοίγει η

κυρα-Μένια την εξώπορτα και βρισκόμαστε στον αύλειο χώρο της μονής, στρωμένο με πλάκες και κατάφυτο με νεροσυντζές, συκιές και κληματαριές. Είναι ένα περιβάλλον σκιερό και δροσερό, μόλις μερικά μέτρα έξω από τον περίβολο η διαφορά της θερμοκρασίας είναι εμφανέστατη.

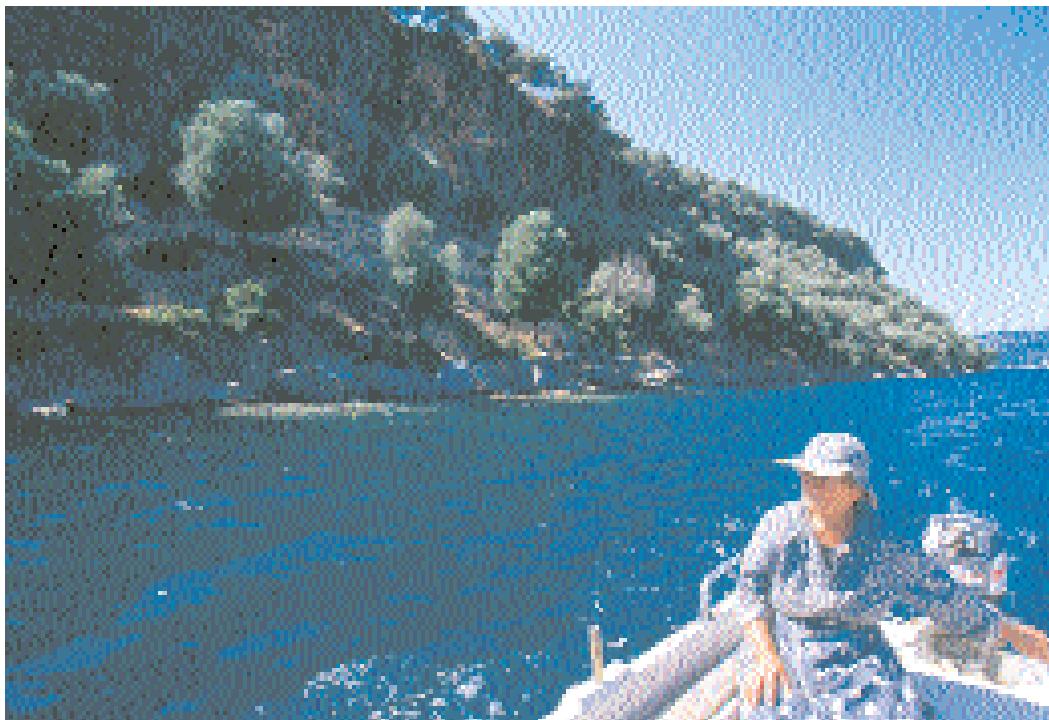
Μπαίνουμε στο καθολικό της μονής, που σύμφωνα με τον **Κώστα Πατρίκο** είναι ναός μεταβυζαντινός, καμαρωτός, μονόκογχος χωρίς τρούλο και με διαστάσεις 8,4 X 6,1 μέτρα. Το δάπεδό του είναι εντυπωσιακό, με τεράστιες παμπάλιες πλάκες, που στις άκρες τους φέρουν σκάλισμα που μοιάζει με πλεξούδα, ένα μαρμαροθέτημα άριστης τεχνικής. Παραπλευρα και κολλητά του ναού υπάρχει το παρεκκλήσιο του Αγίου Δημητρίου και λίγο πιο πέρα το ναΐδριο των Αγίων 40 Μαρτύρων. Στο δάπεδό του υπάρχει ένα εξάκτινο αυτέρι (εξάλφα) καμωμένο από λεπτές ψηφίδες (ακονάκια). Κάτω από το ναό υπάρχει

ένα υπόγειο σαν κατακόμβη μέσα στο οποίο βρέθηκαν ουσά, ενώ εδώ βρέθηκε και η εικόνα των 40 Μαρτύρων. Αυτός είναι και ο πρώτος ναός που κτίστηκε ενώ οι άλλοι είναι μεταγενέστεροι.

Στον πρόναο του καθολικού, στο δάπεδο της εισόδου, τραβάει αμέσως την προσοχή μας μια μαρμάρινη πλάκα με πολλά χαραγμένα πάνω της ονόματα και χρονολογίες. Ανάμεσα σ' αυτά διακρίνεται και ένα που αναφέρει το όνομα “ΣΤΡΑΤΙΓΟΣ ΚΑΡΑΤΑΣΟΣ”. Όπως γράφει ο Κ. Πατρίκος, “στον Αλατά το μόνο που θυμίζει τον ηρωϊκό οπλαρχηγό είναι μια επιγραφή λαξευμένη σε μια μαρμάρινη πλάκα για την οποία άλλοι λένε ότι χαράκτηκε εκείνη την εποχή και άλλοι αργότερα”.

Για να αντιληφθούμε το μέγεθος της συνεισφοράς του Καρατάσου στον αγώνα της περιοχής κατά των Τούρκων, θα πρέπει να ανατρέξουμε για λίγο στα ιστορικά γεγονότα του Απριλίου του 1823, όταν ο Κιουταχής

Αληθινή καπετάνισσα η κυρά-Μένια Κουτσαφτή μοιράζει το χρόνο της ανάμεσα στο camping της Μηλίνας και στο νησί του Αλατά.

έστειλε τον Ιαμαήλ Μπότα με τα αισκέρια του, για να καταπνίξει την επανάσταση στο Πήλιο. Κυνηγημένοι από παντού βρήκαν καταφύγιο στον Αλατά 4.000 πτηλιορείτες, που μετά από ολιγοήμερη παραμονή κατευθύνθηκαν στις Κόπτες. Έσπευσε τότε ο Καρατάσος με 2.000 άντρες και στρατοπέδευσε στη θέση “Παναγιά”, αφήνοντας μια προφυλακή με τον Γάτσο απέναντι από τον Αλατά. Στη σύγκρουση της 14ης Μαΐου οι Τούρκοι είχαν σοβαρές απώλειες, ένα τμήμα τους όμως αποβιβάστηκε

αποφάσισαν - με τη μεσολάβηση του καλόγερου Ι. Βλαστού και τη διαβεβαίωση του Καρατάσου ότι δεν θα τους χαλάσει - να παραδοθούν. Κάποιος όμως Τούρκος σκότωσε ένα από τα πρωτοπαλίκαρα του Καρατάσου, ο οποίος διέταξε τη γενική σφαγή των Τούρκων, εκτός από 6 οξιωματικούς που τους κράτησε ως ανταλλάξιμους. Με τον τρόπο αυτό εκκαθαρίστηκε ο Αλατάς από τους Τούρκους. Μια πέτρινη σκάλα απέναντι από το καθολικό

Το γραφικό μεταβυζαντινό κτίσμα του καθολικού της Μονής είναι ναός καμαρωτός, μονόκογχος, χωρίς τρούλο με διαστάσεις 8,40 X 6,10 μ.

Η ιστορική μονή των Αγίων Τεσσαράκοντα δεσπόζει ανάμεσα στα υπεραιωνόβια ελαιόδεντρα του νησιού και στα διαυγέστατα νερά του Παγασητικού.

και κυρίευσε το νησί. Δύο μέρες αργότερα ο Καρατάσος φτάνει στον Αλατά, επιτίθεται κατά των Τούρκων και τους αποδεκατίζει. Σώθηκαν 241 που κλείστηκαν στο μοναστήρι. Μετά από ολιγοήμερη απεγγνωσμένη άμυνα

οδηγεί στις εγκαταστάσεις διαμονής των μοναχών, με τα κελιά και την αίθουσα εστίασης. Όλοι οι χώροι έχουν παλιά ξύλινα πατώματα και τζάκι, τα σημιάδια όμως του χρόνου και της εγκατάλευψης είναι παντού

Το μεγάλο αλώνι και το παλιό πηγάδι στην επίπεδη γλώσσα Ξηράς, πολύ κοντά στο μοναστήρι.

ολοφάνερα.

Αφήνω την κυρά-Μένια να αιχολείται με τα ζωντανά της και ξεκινάω για μια μικρή γνωριμία με το νησί. Σε ελάχιστη απόσταση προς τα νότια του μοναστηριού βρίσκεται το πιο επίπεδο και, με το χαμηλότερο υψόμετρο, σημείο του νησιού. Πρόκειται στην ουσία για μια γλώσσα Ξηράς που μοιάζει να παρεμβάλλεται σεν συνδετικός κρίκος ανάμεσα στις δυο κορφούλες του νησιού, που ορθώνονται, η μία προς τα ΒΔ και η άλλη προς τα ΝΔ. Το πλάτος αυτής της λωρίδας Ξηράς είναι μικρότερο των 100μ., έτσι που η οπική επαφή είναι άμεση και με τις δύο θάλαισσες που την περιβρέχουν. Στο κέντρο της δευτέρες με τεράστια διάμετρο ένα καταπληκτικό αλώνι με το δάπεδό του στρωμένο με απόλυτα επίπεδες μεγάλες πλάκες. Δυστυχώς η περίτεχνη αυτή κατασκευή ισχύει μόνον για το μισό τμήμα του αλωνιού, αφού από το υπόλοιπο έχουν αφαιρεθεί όλες οι πλάκες.

Με μερικά βήματα φτάνω στο εξωτερικό τμήμα της γλώσσας, που είναι ανοιχτό στην

αχανή επιφάνεια του Παγασητικού. Εδώ η ακτή είναι υπέροχη, απείρως ωραιότερη από την αντίστοιχη ανατολική, στο εισωτερικό του κόλπου. Τα νερά έχουν μια απίστευτη διαφάνεια και η θέα προς το μοναστήρι είναι εκπληκτική. Με την απόλυτη άπνοια και την φοβερή ξέστη που επικρατεί αυτό το απόγευμα του Μάη, η πρώτη μου σκέψη είναι να επωφεληθώ από τη δροσιά των θεϊκών αυτών νερών, γρήγορα όμως αποτάσσομαι τον πειραμό και επιστρέφω στο καθήκον, που μου επιβάλλει να ανέβω αρχικά στην νοτιοδυτική κορφούλα του νησιού. Πεντέξι κουνελάκια - που ίνως είναι αγριοκούνελα ή μπορεί και ν' ανήκουν στη φάρμα της κυρα-Μένιας - θεωρούν την παρουσία μου ενοχλητική και σπεύδουν με πηδήματα ν' απομακρυνθούν πίσω από τους υχοίνους.

Η πορεία μου ως την κορυφή δεν διαρκεί παραπάνω από ένα πεντάλεπτο, μέσα από καλοσχηματισμένο μονοπάτι και ελαιόδεντρα, που μου φέρνει έντονα στο νου αντίτοιχους αξέχαστους περίπατους στο νησί του

Τρίκερι. Το θέαμα από την κορυφή, που δεν ξεπερνάει τα 50 μέτρα σε υψόμετρο, είναι μεγαλόπρεπο. Ο κόλπος της νοτιοδυτικής πλευράς - κάτω μου ακριβώς - είναι μια τεράστια αγκαλιά με υπέροχη αμμουδιά και νερά εξαιρετικής διαύγειας. Σε στρατηγικό σημείο πάνω από αυτή την ονειρεμένη ακτή ξεχωρίζει ο επιβλητικός όγκος της μονής, ενώ λίγο μακρύτερα προβάλλει ένα χαριτωμένο νησάκι, μόλις μερικές δεκαδες μέτρα από την ακτή. Βρίσκω ένα μεγάλο ελαιόδεντρο με ωραία σκιά και αγκαλιάζω με το βλέμμα την απεραντούσνη του Παγασητικού κι ένα μεγάλο μέρος από το ΒΔ τμήμα του νησιού. Για άλλη μια φορά καταφεύγω στα στοιχεία που είχε την ευγένεια να θέσει στη διάθεσή μου ο ερευνητής Κώστας Πατρίκος.

Το νησάκι λοιπόν του Άλατα βρίσκεται στον ΝΑ μιχό του Παγασητικού και απέχει 16,5 ναυτικά μίλια από το Βόλο. Το συνολικό μήκος του από την ΒΑ του όκηνη ως τη ΝΔ φτάνει τα 2.400 μέτρα, ενώ το μέγιστο πλάτος

είναι 600 και το υψόμετρο 61 μέτρα. Η συνολική του έκταση είναι γύρω στα 560 στρέμματα. Το σχήμα και η θέση του νησιού μπροστά από τον ευρύ δρόμο "Βαλτούδη", επιδρούν σαν ένας τεράστιος φυσικός κυματοθραύστης που προστατεύει τον κόλπο από γαληπήδες και μαίντρους και του εξασφαλίζει μια διαρκή σχεδόν γαλήνη και νηνεμία. Το παλιό δνομα του νησιού κατά τον αρχαιολόγο Αρβανιτόπουλο ήταν "Λως", ενώ ο Γεωργιάδης στο βιβλίο του "Θεουσαλία" το αναφέρει με την ονομασία "Τίσαι". "Καταντίκουν της Ολιζώνος κείται εν τω πελασικώ κόλπῳ μικρόν αλλά χαριέστατον τησύδρουν, όπερ εκ της μεσημβρίας αποκλείει ήρεμον και βαθύν λιμένα. Τούτο εκαλείτο παρά τοις αρχαίοις Τίσαι, (Σκυλ. Περικλ.). Η νήσος αύτη την σήμερον καλείται Αλατάς και επ' αυτής υπάρχει μικρά τις μονή περιβάλλομένη υπό ελαιών και πορτοκαλέων".

Το όνομα Αλατάς είναι εν τούτοις το πιο γνωστό και πραγματικό όνομα του νησιού και

Πανοραμική άποψη των καταπληκτικών ΒΔ παραλιών του νησιού, με το μοναστήρι και την μικρή βραχονησίδα.

ΝΗΣΑΚΙ ΑΛΑΤΑΣ

Κότερα δεμένα μεταξύ τους βρίσκουν ασφαλές καταφύγιο στις υπήνεμες ΝΑ ακτές του Αλατά.

προέρχεται από τις αλυκές που υπήρχαν στην απέναντι του νησιού στεριά, τοποθεσία που και σήμερα λέγεται Αλυκή. Αλατάς ως γνωστόν είναι αυτός που παρασκευάζει ή μαζεύει το αλάτι από τις αλυκές και επειδή ο εκμεταλλευόμενος τις αλυκές διέμενε στο νησί, όταν ήθελαν να τον συναντήσουν έλεγαν πάμε στον "Αλατά" και έτοι και το νησί πήρε το όνομα "Αλατάς".

Όσον αφορά το ιδιοκτησιακό του καθεστώς, παρά το γεγονός ότι χωροταξικά το νησάκι βρίσκεται στην αγκαλιά της Μηλίνας, εν τούτοις ανήκει εξ ολοκλήρου στην Κουνότητα Τρικέρων. Για το πώς περιήλθε στην ιδιοκτησία των Τρικεριωτών υπάρχουν διάφορες εκδοχές. Κάποιοι λένε, ότι το παραχώρησε η Αργαλαστή ως αντάλλαγμα για τη βοήθεια που πρόσφεραν τα Τρικεριωτικά καράβια στους Αργαλαστώτες, όταν οι ληστοπειρατές κούρσεψαν τα χωριά της Αργαλαστής. Άλλοι λένε, πως τα νησιά Πρασούδα και Αλατάς παραχωρήθηκαν στο Τρίκερι από το μεγάλο ναυαρχείο των Τούρ-

κων - τον Καπουδάν Πασά - επειδή το Τρίκερι ήταν κέντρο ναυτικό.

Οι Δημητριείς το 1791 αναφέρουν, ότι ο Αλατάς και η Πρασούδα ανήκουν στο Τρίκερι, ο δε Γ. Κωνσταντάς 47 χρόνια αργότερα επιβεβαιώνει, ότι ο Καπουδάν Πασάς παραχώρησε τον Αλατά στους Τρικεριώτες. Τα τελευταία χρόνια υπήρξε από μεγάλους οιμήλους επενδυτικό ενδιαφέρον για την τουριστική αξιοποίηση του νησιού. Αξιολογώντας τις διάφορες προτάσεις η Κοινότητα Τρικέρων προχώρησε στην ενοικίασή του για 50 χρόνια - και με δυνατότητα παράτασης για 15 ακόμη χρόνια - στον Κυπριακό Όμιλο "ΔΗ ΠΙΟΥΝΑΪΤΕΝΤ ΦΑΪΒ ΝΤΗΒΕΛΟΠΜΕΝΤ (ΕΛΛΑΣ) ΑΝΩΝΥΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ". Στόχος είναι η ήπια τουριστική ανάπτυξη με δημιουργία τριών παραδοσιακών οικισμών, που θα τηρούν τις πηλιορείτικες αρχιτεκτονικές προδιαγραφές. Η συνολική δυναμικότητα των οικισμών προβλέπεται να είναι 500 δωμάτια, ενώ θα εκπλεσθούν πολλά έργα ανάπλασης

και έργα επισκευής της Μονής με την επίβλεψη της Εταιρείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Η εταιρεία επιπλέον έχει τη συμβατική υποχρέωση να προσλαμβάνει κατά προτεραιότητα προσωπικό από το Τοίκερι και την γύρω περιοχή. Τα έσοδα για την Κοινότητα Τρικέρων από την ενοικίαση του Αλατά θα ανέρχονται ετησίως περίπου στα 200 εκ. δραχμές, ενώ επιπλέον η Κοινότητα θα λαμβάνει και το 1% των ακαθαρίστων εισόδων.

Για την εκμίσθωση αυτή του Αλατά, όλοι οι τουριστικοί παράγοντες της περιοχής, τα Επιμελητήρια και οι απλοί κάτοικοι, μιλούν για την επένδυση του αιώνα, αφού θα είναι της τάξης των 14 δις δραχμών και τα γενικότερα οφέλη για την περιοχή και τον νομό είναι προφανέστατα.

Πρόσφατα το Νομαρχιακό Συμβούλιο της Νομαρχίας Μαγνησίας ενέκρινε την Μελέτη Περιβαλλοντικών Όρων που υπέβαλε στο ΥΠΕΧΩΔΕ, προς έκδοση της κοινής

Υπουργικής Απόφασης. Ήδη λοιπόν η επένδυση βρίσκεται στο τελικό στάδιο έκδοσης της αδείας από το ΥΠΕΧΩΔΕ, που θα υποβληθεί στην αρμόδια Πολεοδομία Βόλου για έναρξη των εργασιών. Ευχή όλων είναι να τηρηθούν επακριβώς οι όροι της σύμβασης, ώστε ο Αλατάς να παραμείνει αλώβητος και όμορφος και να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης για όλη την περιοχή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά τον Πρόεδρο της Κοινότητας Τρικέρων NIKO ΦΟΡΤΟΥΝΑ, τον Ιστορικό Ερευνητή ΚΩΣΤΑ Δ. ΠΑΤΡΙΚΟ και την κυρία MENIA ΚΟΥΤΣΑΦΤΗ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Δ Πατρίκος, “ΑΛΑΤΑΣ, το όμορφο και ιστορικό Τρικεριώτικο νησί”.

Τμήμα του Χάρτη “Πήλιον” 1:50.000 των Road Editions της ευρύτερης περιοχής του Τρίκερι.

